

መሪር ሕምል፣ ቆምያት ግናቲትዲ ብራ
ኦርዲትዲር ሕቁቅሲ ተኪን

መድሃኔ ሃብተዝጊ

ክማና

❖ ቱሲሶና

❖ ቆምያት ግናቲትዲ ብራ ኦርደት ኣኸውዲር ዓይብ ሕጊ ኣዲናይኹሊ

❖ ባህሊር ብጅኸዲ መሕድሮር ኣዋይንዲ ኤርትሪል

❖ ቆምያት ባህሊና ስድው/ጭልዋና/ ቆምያት ግናቲትሊ

❖ ኤርትራ፣ በለዲር ዋጅብ ቆምያት ግናቲትዲ ብራ ኦርደት ኣኸውዲር ሕቁቅሲ ተኪን

❖ ቆምያት ግናቲትዲ ብራ ኦርደትዲ ኤርትሪ ሕጊር ዕልድ

❖ ቆምያት ግናቲትዲ ብራ ኦርደት ኣኸውዲር ዓይብዲ ቀጨርናዲ በዱላ ናዕስሮ ለመለም የውድ/ተቃወምቲ/ ዕልድ

❖ ቆምያትዲ ባርታዲሲ በንሰኻሪ ገንዲትናዲ በለዲር ላኸናርዲ ድግታዲትል ኒናዕሳ ጨገምዲ

❖ ተቋ ሓሳብኹ/conclusion

❖ ተዓያብ/ recommendations

ቱሲሶና

- እዲኒ እካከውዲ ኒግብራዲ፣ ቆምያት፣ ኩሻንትዲ ሸጉዲ፣ ብጅኸዲ ሸጉዲ፣ ባህሊ፣ ጋብ፣ ዓዋዲ፣ ሀይማኖት፣ ብሪቁርዲ ፈሩ አንተውዲር
- ቆምያት ግናቲትዲ ባህሊንዲር ነብክል ጎፍይሮ ገረሳ አጭጉም
- ኤርትራ እካ ገቢለትዲ፣ ሃይማኖትድ፣ ባህሊሲ፣ ጋብዲ፣ ዓዋዲዲ፣ ነቢር ደርብዲሲ ሲርስትሻናዲ

ብሊን ጋብዲ ዓዳትዲ ስታኮልሞል ቱሲሶና
Blin Language and culture association in Stockholm
Kulturförening in Stockholm

ቆምያት ግናቲትዲ ብራ ኦርዲት ኣኸውዲር ዓይብ ሕጊ እዲናይኹሊ

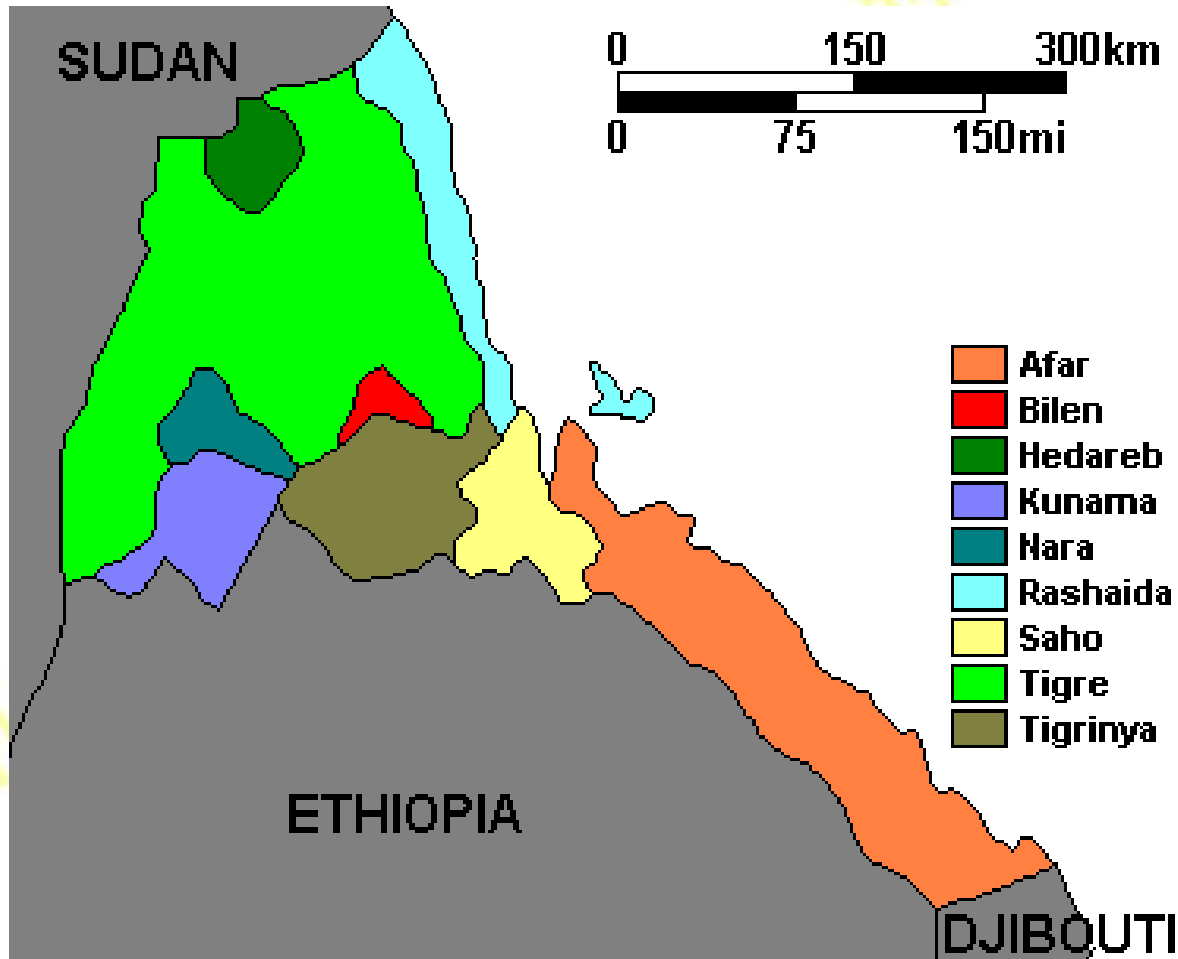
- ውሪና/definition/ ቆምያት ግናቲት፣ ናሺብድ ኣሪውልድ ሸጎው፣ ዓብለሉ ኣረርሰገው፣ ናሹር ጋብዲ፣ ናሹር ባህሊዲ፣ ናሹር ዓዋዲዲ፣ ናሹር ነቢር ደርብዲ ሻው
- ውሪና ብራ ኦርዲት ይስተው፣ ላኣካንሊ ከው ኣሪውድ እንተርኒ ጃብ ሓደሮ ዲወው
- ኣዳሚንድቁርድ በጃኸሩ ኣንተርናዲ ኒናዕሳ ኣጭጉምዲ
- ላሕክም ኒበለዲትል ኣረርሳ ቆምያትልድ መንግፎ ጀረብደውሲሎም ኣዊ ዕልድ ማኸልትሮሎም ክመት እዲናይ ሕጊትል

- ቻርተር ቅረናታ ማሕበርኸ
- እዲናይ መእኮት አዳሚንድቁርድ ሕቁቅ ሲሲክ/ገባርኸዲ በሎቲኪ ኸዲ
- አዲናይ መእኮት ሸቃንዲ/ቁጠባ/ እካ ማሕበርኸዲ ባህሊድርኸዲት ተኪን
- እዲናይ መእኮት አኻ ደርብዲክ አንቶሮ ገረሳ ሸሊስናዲ ዓደግናዲር ወራትሲ መንዕኒኸ
- አዋጅ ቅረናታ ማሕበርኸ ብሪቁር አኸውሲ ተኪን
- ናጋብድ፣ ናህይማኖትድ፣ ናበህሊሲ ግናቲት አኻ ቆምያትሲ ተኪንዲ አዋጅ

ባህሊና ብጅኽዲ መሕድሮር ፈራሕዲ ኤርትራል

- ቆምያትሰና ከለብርሰውዲ ከለብርሰገውዲ
- 9 ቆምያትሰናክ ከለብርሰው
- ደሸክሊ/ትግርኛ 50%፣ ሸሊ/ትግራ 31%፣ ዓፋር 6%፣ ሳሆ 5%፣ ሐዳረብ 2.5%፣ ራስሃኢዳ 2.4%፣ ብሊን 2%፣ ኩናማ 2%፣ ናራ 1.5%
- ደሸክሊ፣ ብጅኽ + በሎቲኪ ሓል ዓብለልናን
- ሸሊ፣ ብጅኽ + ጎሪትና + ሀይማኖት ዓብለልና

መካከሪያ ፊርቅ

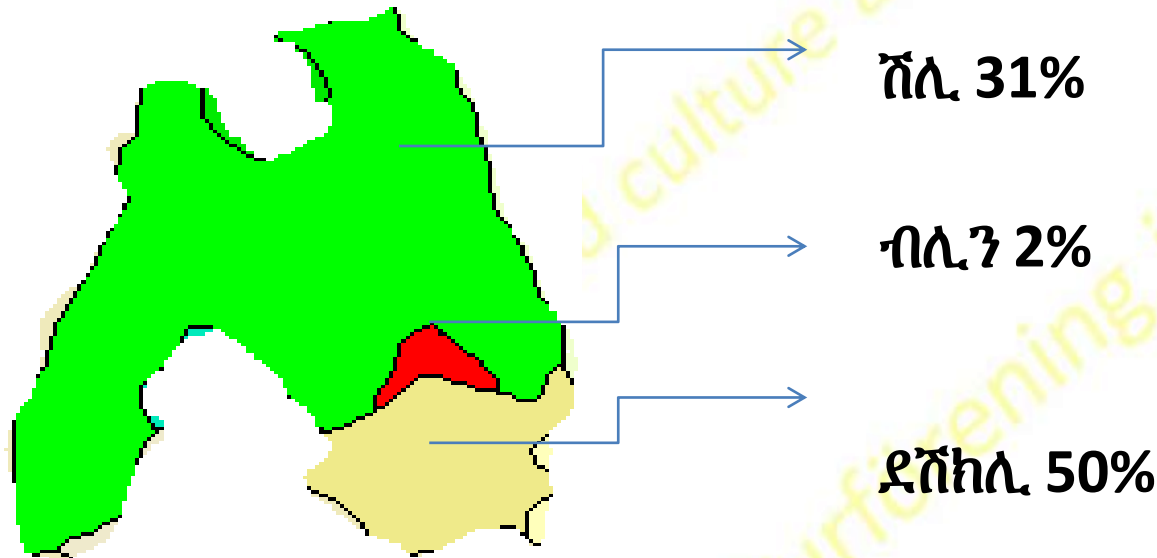

ቆምያት በህሊና ስድው/ጭልዋና ቆምያት ግናቲትሊ

- ግናቲትድ ባክት ገብሮ ኒትክ፣ ሸቃን ሒልሲ፣ በሎቲካ ሒልሲ፣ ክድመት ባክትሲ፣ ናዲ ናት ተከውዲት ኩቱ በሓትሮ ሻክና
- ግናቲትሲ ቂመት/አረኻ ኡና ብና
- ግናኣቲትሲ ዓደግናዲ ሰሊስናዲ ወቐጭና
- ናት ተክረ ወሪ ናሕበርሊ ድድሮ መንደርትቶ ቀሰብና

ብሊና ኣጭጉም ሲረኹድ

- ቆምዮት ግናይ ናኣክና
- ለጅ እን ትከር ቆምዮት ፣ በህሊንድ ደሽክሊዲ ሰሊዲሲ ፣ ኣፍጫቕስኖ ናዋንትና 50% + 31% # 2%
- ሰልጠትሊ ህምባ ሕክምልድ ረኣይ ቢሰትና

ኤርትራ፣ ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ እቁርዲር ሕቁቅዲ በለዲር /መሪር/ ምኹርዲ

ቆምያትዲ ብሪ አርዲትዲር ሕቁቅ

በለዲር ሕምልዲ ኤርትራ ቱሪ መእኮት ኢድናይኹዲ

- ቻርተር ቅረናታ ማሕበርኹ principle of equal rights and self-determination of peoples in order to foster international peace and security as well as the protection of human rights
- እዲናይ መእኮት አዳሚንድቁርድ ሕቁቅ ሲሲክ/ገባርኹዲ በሎቲኪ ኹዲ፣ freely determine their political status ፣ freely pursue their economic, social and cultural development፣ freely dispose of their natural wealth and resources
- አዲናይ መእኮት ሸቃንዲ/ቁጠባ/ እካ ማሕበርኹዲ ባህሊድርኹዲት ተኪን

- እዲናይ መእኮት ኣኻ ደርብዲክ ኣንቶሮ ገረሳ ሸሊሰናዲ ዓደግናዲር ወራትሲ መንዕኒኹ ፣ racial discrimination any distinction, exclusion, restriction or preference based on race, colour, descent, or national or ethnic origin which has the purpose or effect of nullifying or impairing the recognition, enjoyment or exercise, on an equal footing, of human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural or any other field of public life.

ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ ኦርዲትዲር ሕቁቅ ኤርትራያ ሕጊር ማኸለድ

- ❑ ጥልያና ጃብሪ ክራውዲ፣ ጥልያንዲ እንግሊዝዲር ጅብናርዲ፣ ኢትዮጵያ ወራርዲ ገባይል ግናቲትዲ ብሪ ኦርዲትዲ ባራ ሙላ
- ❑ ተር ሰውረትኹዲ ቆያት ላክርሽም ኣክናዲር ሰብብ
- ❑ ቁዋም ጅብዲ ደምብዲር ኣዋጃት መሪሩዲ ናብጅኸዲ፣ ክሱሰን
- ❑ 1994ሲ ኣወጅሳኹ ኣዋጅ 58/94 ብራዲ ብሪ ከርስዲ ነሓርዲትል ኣረርሳ ርድቕዲት ተኪንሪ ኣዋጅዲ ንክማናዲ ንጎታዲ
- ❑ 1996ሲ ኣወጅሳኹ ኣዋጅ 86/96 ኣራስታኹዲ ንክማናዲ ንጎታዲ
- ❑ ሸንገለበሽ ክድመትኹ ሕጊ በለዲርኹ ደለምድኒል
- ❑ 1997ሲ ጸዳቆ ግብርሊ ኣርግጋ ቁዋም በለድኸውዲ ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ ኦርዲትዲር ሕቁቅሲ ሲደክር ወድህዶኸር ንገምድና ብነዲ
- ❑ ዓንቀጽ 6 ላኹናርዲ ዓማርዲ ኤርትራርኹ ላኹናርዲ ብጅኸዲ unity and diversity ደርብድ ኣኸሮ ከም ከመት
- ❑ ዓንቀጽ 4 እኩልናር 9 ጋብ ኤርትሪውኹ፣ ተከውሳኹ ኣኸት

ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ እቁርዲር ሕቁቅ በዱላ ናዕስሮ ለመለም የውድ ቋሊድ

- በዱላ ናዕስሮ የውድ ውልቅናዲ፣ በንስስኝ ገንዳታ ፍልፍልናዲ፣ ኒሰብብዲ፣
 - መሪ ከውሲ ጭቅጠት ሻክናዲ፣ ሸቓንዲ በሎቲካዲር ሒልሲ ኒትክ በሓቶ ሻክናዲ
 - ደሸክልያ ዓብለልዱ እንተርናዲ
- ሰልፊ ዲምክራሲ ህዝቢ ኤርትራ
 - ቆምያታ መሰልሲ ተኪን
 - ጋብሲ ተኪን
 - ብራስ ተኪን ውራ ያኹን ?
- ግምባር ሃገራዊ ድሕነት
 - ቆምያትሲ ተኪን
 - ጋብዚ ተኪን
 - ብረስ ተኪን ውያኹን ?

ኤርትራዊ ፈደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ምንቅስቃስ

ቆምያትሲ ተኪን

ጋብሲ ተኪን

ብራስ ተኪን ውራ ያኹን ?

ግምባር ሓርነት ኤርትራ - ሃገራዊ ባይቶ

ቆምያትሲ ተኪን

ጋብሲ ተኪን

ብራስ ውራ ተኪን ?

ብሊን ጋብዲ ዓ.ኅ.ዲ.ሲ. ማህበረ ሰብዓዊ ልምድ
Blin Language and culture association in Stockholm
Kulturförening in Stockholm

ቆምያትዲ ባርታዲሲ በንስኻረ ገንዲትናዲ በለዲር ላኸናርዲ ድግታዲትል ኒናዕሳ ጩገምዲ

ኤርትራና ኪዳ ናዕስኒ ውልቅዲ ናብጅኸዲ

- Eritrean Liberation Front- National Congress
- Eritrean Peoples. Democratic Party
- Eritrean Federal Democratic Movement
- Eritrean National Salvation
- Peoples Democratic Front for Liberation of Eritrea (Sagem)
- Eritrean National Salvation Front
- Eritrean Solidarity Movement for National Salvation
- Eritrean Youth Movement for Change
-
- Democratic Movement for the Liberation of Eritrean Kunama
- Islamic Movement for the Reformation of Eritrea (Islah)
- Red Sea Afar Democratic Movement
- Blin Movement
- Saho movement
- Jeberti Movement

ተቋ ሐሳብኹ/conclusion

- ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ ኦርደትዲር ጋብዲ፣ ዓዳትዲ ኦውናርዲ ወክትልት ወክት ድድኒ ውልኢል ገሙ እንቶ ዋንተት
- ኒልድ ጐኹ ሳቅሎት እዲኒኹ በጃኹ ፈር፣ ናደአንድኒ መታን ገሪ ለመለም እስተኩ ዋንተት
- ኣኹ ደአም ኤርትራዲ ኣሪው ንርቲ ተከውዲትል እና ወንቀራ ንድ ከለብርስና ብና፣ ወሪ ቂመት ኣረርና ብና፣ ሰብብ
 - ጂኪትናዲ፣ ኣሪ መሰላት ኣዳምኒድቁርዲርኹ ሀየፎ ኒቃልስትነድ
 - ከቲኒ ፈሀም ዲ ጭብረ በዳንዲ ሕክምኹ
- ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ ኦርደትዲር ሕቁቅዲት ተከውናዲ ሓሽምድናዲር መታ ን ኤርትራ ቱራ መእኮት እዲናይኹ
 - ብጅኽ ሕሪየት ጃብዲ ደምብዲ/ ጂብኹ
 - መሪር ሓሰርስና ብናዲ፣ ደሽክሊር ኒትክ ዓብለልዲ እንተርናዲትልድ ጐኹ በለዲር ላኹናርዲ ድግታዲ ወክትልድ ወክት ላኸንቱኽር ውልኢሱኽር እንቶ ዋንተት

ተዓያብ

- እን እንጀሺ ላክርሽም አኸኖ ዓውቲትነሰና ንኪኸር ላክርሰምዲ ላደሀይዲ አኸኖ ከደምኖ ወክትዲ ህምባ ብሪ አዋይንዲ ጠለበኩና፣ ኒልድ ጉኖ በጋ ይና ላኹናርሰኸ ተብድኖ፣ በለዲትልኸ ድግታዲ፣ ፍትሕዲ ዲምክራሲዲ ናዕስኖ አክናን፣ ናውክ ቆምያት እኩሊ ሕቁቅዲ እኩሊ ባኸትዲ አርድኖ ከደምኖ ሻኸንኹን።
- ናውክ ቆምያት ግናቲትዲ ብሪ እቁርዲ ጎፍዮሎም ህምባ ጨገም ላኹዲ ላትርኹዲ አኸነዲን ፣ ላትዲ ላኹዲ አኸኖ ናደሀይሲኸ ክብሲድኖ ናክርሽምሰኸ መረንድድኖ ሻኸንኹ።
- እካ ማሕበር እዲኒኹ እን ኤርትራል እስታ አዳማንድቁርድ ሕቁቅ ገርትነስ ፈላኸደሰና፣ ኒሰናኸር ኒእኩላ እና ቆምያት ገናቲትዲ ብሪቁርዲር ሕቁቅድ ገርትነስ ቀልብ ገምዶ ፈላኸድሮሉ ሻኹ።
- ባሓር ካርቫል አኹ ኪዳ ናዕስሮ ለመለምያ ማሓብር ቆምያት ግናቲትዲ ብሪቁርዲት ተኪን ናው ጋበነው ሳዳ ብንኹ እወውዲ ምለውዲ አክኒ አብሲክ፣ እምኑዲ ግብርሊ እርገውዲ አኸኮ ሻኹ።